

Doc. PhDr. Zdeněk Novotný, CSc.
kontakt: tel. 585 635 418, 585 635 402, mobil 732 726 929,
e-mail zdenek.novotny@upol.cz

Katedra společenských věd Pedagogické fakulty University Palackého

Program povinně volitelného semináře KVS/BFIBA, KVS/ZFIBA, KVS/OFIBA Britská novověká filosofie (texty v angličtině)

Akademický rok 2009/2010 (letní semestr)

Cílem semináře je prohloubení analytického myšlení posluchačů na základě jejich seznámení s teorií poznání vrcholného představitele britské novověké filosofie Davida Huma, jak je obsažena v jeho hlavním filosofickém díle *A Treatise of Human Nature*. Bude vyžadována samostatná práce s původním cizojazyčným textem, aktivní vystupování, přesné formulování myšlenek, schopnost diskutovat, písemně zpracovávat pojednání na zadaná témata s využitím alespoň pasivní znalosti anglického jazyka v základní odborné terminologii při četbě a rozboru textů.

Náplní jednotlivých seminářů je přednášení referátů s uvedením reprezentativních ukázek z filosofického textu, jeho interpretace, využití sekundární filosofické literatury k danému tématu, rozbor, diskuse, kritické posouzení, hodnocení a reflexe Humovy filosofie ve vztahu k dnešku.

K udělení zápočtu se semestru bude vyžadovat:

1. Aktivní účast posluchače v diskusích na základě znalostí získaných vlastní četbou.
2. Přednesení přiděleného referátu v trvání asi 40 minut, vycházejícího ze zadané literatury a doloženého písemnou přípravou v rozsahu cca 10 stran psaných v běžných textových editorech (50 řádek na stránku), který obsahuje vhodné ukázky z autentického filosofického textu, přičemž celkově nesmí jít o pouhou reprodukci obsahu, ale především o jeho srozumitelnou interpretaci. Na závěr referátu musejí být zformulovány shrnující myšlenky podávající celkové zhodnocení a problémové otázky pro diskusi (minimálně tři). V případě většího počtu posluchačů kvůli nemožnosti přednést všechny referáty bude vyžadováno odevzdání eseje v rozsahu cca 10 stran psaných v běžných textových editorech (50 řádek) s příbuznou filosofickou tematikou (dle vlastního výběru a po dohodě s vedoucím semináře). Na závěr eseje musejí být zformulovány shrnující myšlenky podávající celkové zhodnocení a poukazující na další vývoj problematiky (minimálně tři, maximálně deset).

Rozvržení do jednotlivých seminářů – náplň referátů, literatura

- 1) Seznámení s obsahem, koncepcí, rozdělení úkolů (referátů). Britská novověká filosofie: Francis Bacon, Thomas Hobbes, John Locke, George Berkeley, David Hume – všeobecná charakteristika (sekundární literatura dle vlastního výběru, Z. Novotný, s. 5–18)
- 2) Humův projekt filosofie, záměry, dosažené cíle, význam v dějinách filosofie (*Treatise – Introduction*, Tvrdý, s. 7–19, Z. Novotný, s. 18–20, další sekundární literatura)
- 3) Theory of Ideas (*Treatise – Part I – sect. I–VII*, Tvrdý, s. 21–23, Pelikán, s. 67–72, Novotný, s. 21–37, další sekundární literatura)
- 4) Theory of Space and Time (*Treatise – Part II – sect. I–VI*, Tvrdý, s. 23–29 k teorii existence, Pelikán, s. 74–76, Novotný, s. 38–56, další sekundární literatura)
- 5) Knowledge and Causal Inference (*Treatise – Part III – sect. I–VI*, Pelikán, s. 93–97, Novotný, s. 57–73, další sekundární literatura)
- 6) Belief (*Treatise – Part III – sect. VII–X*, Tvrdý, s. 23–37, Pelikán, s. 101–108, Novotný, s. 74–85, další sekundární literatura)
- 7) Probability (*Treatise – Part III – sect. XI–XIII*, Masaryk, Novotný, s. 86–97, další sekundární literatura)
- 8) Necessary Connection (*Treatise – Part III – sect. XIV–XV*, Novotný, s. 98–146 – výběrově, další sekundární literatura)
- 9) Causality in Decision and Action (*Treatise – Part III – sect. XVI, Book II – Part III – sect. I–III*, Novotný, s. 98–146 – výběrově, další sekundární literatura)
- 10) Scepticism with Regard to Reason and to the Senses (*Treatise – Part IV – sect. I–II*, Tvrdý, Novotný, s. 147–159, další sekundární literatura)
- 11) Substance (*Treatise – Part IV – sect. III–V*, Berkeley, Tvrdý, Pelikán, Novotný, s. 160–165, další sekundární literatura)
- 12) Personal Identity (*Treatise – Part IV – sect. VI*, Pelikán, Novotný, s. 165–180, další sekundární literatura)
- 13) Conclusion (*Treatise – Part IV – sect. VII*, Novotný, s. 181–198, další sekundární literatura)

Poznámka:

Titulem *Treatise* je míněna jeho první kniha (*Book I Of the Understanding*). Jako možné náměty pro eseje lze doporučit i vztah J. L. Fischera k humovské problematice a pro posluchače ovládající němčinu také hodnocení Huma E. Husserlem a A. Reinachem.

Základní literatura

HUME, D. *A Treatise of Human Nature, Book I Of the Understanding* (konkrétní vydání dle dostupnosti).

HUME, D. *An Enquiry Concerning Human Understanding* (konkrétní vydání dle dostupnosti).

HUME, D. *Zkoumání lidského rozumu*. Praha: Svoboda, 1972.

Antológia z diel filozofov V, Bratislava 1967 – úryvek z Humova „Traktátu“ (*Treatise*).

LOCKE, J. *Esej o lidském rozumu*. Praha: Svoboda, 1984.

BERKELEY, G. *Pojednání o základech lidského poznání*. Praha: Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0479-6.

Sekundární literatura v češtině

MASARYK, T. G. *Počet pravděpodobnosti a Humova skepse*. Praha, 1883.

TVRDÝ, J. *Problém skutečnosti u Davida Huma a jeho význam v dějinách filosofie*. FF MU: Brno, 1925.

PELIKÁN, F. *Fikcionalismus novověké filosofie zvláště u Humea a Kanta*. Praha: Fr. Borový, 1929.

NOVOTNÝ, Z. *David Hume a jeho teorie vědění*. Olomouc: Votobia, 1999. ISBN 80-7198-366-7.

Předmluvy M. Sobotky k Lockovi, Berkeleymu, Humovi, Kantovi.

MOURAL, J. Studie k filosofii Davida Huma. In: *Filosofický časopis 4/1998*, s. 564–585.

MOURAL, J. *Filosofie Davida Huma*, in: SOBOTKA, M., ZNOJ, M., MOURAL, J. *Dějiny novověké filosofie od Descarta po Hegela*. Praha: Filosofia, 1994.

LENIN, V. I. *Materialismus a empiriokriticismus*. Praha: Svoboda, 1959.

Příručky a učebnice novověké filosofie, publikace k empirismu, pozitivismu apod.

Další sekundární literaturu lze volit dle vlastního výběru a dostupnosti, omezitně vybírat z publikací z let 1948–1989. Více než 150 titulů cizojazyčné literatury vztahující se k humovské problematice je uvedeno na konci monografie Z. Novotného.